

Velkommen til orienteringsmøte om førerforskriften

Bakgrunn og formål

Førerforskriften gjennomfører direktiv 2007/59/EF av 23. oktober 2007 om sertifisering av lokomotivførere, det såkalte lokomotivførerdirektivet, i norsk rett.

Formålet med lokomotivførerdirektivet er å harmonisere de ulike nasjonale ordningene for å sertifisere lokomotivførere for å gjøre det enklere å bruke førere på tvers av landegrensene. Man vil da oppnå mer samtrafikk i det felleseuropeiske jernbanetransportmarkedet, samtidig som det opprettholdes et høyt sikkerhetsnivå.

Førerforskriften skal ivareta disse hensynene for Norges vedkommende som en del av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Hva regulerer forskriften?

Forskriften oppstiller vilkår og prosedyrer for å utstede førerbevis og sertifikater til førere.

Den fastsetter også oppgaver som tilligger de nasjonale myndighetene, førere og andre berørte, særlig jernbaneforetak, infrastrukturforvaltere, opplæringscentre og leger.

Hva er nytt i forhold til tidligere regime?

Rettssubjekter

- Forskriften retter seg direkte mot førerne og andre rettssubjekter som tidligere ikke har vært underlagt jernbanelovgivningen

Sertifiseringen

- Førerbevis og sertifikat

Helsekravene

- Godkjenning av leger og psykologer
- fra unntaksregime til funksjonelle krav
- førerne selv ansvarlig for å dokumentere at de oppfyller krav til helse

Opplæring

- Godkjenning av opplæringssentre og sensorer

Registre

- Nasjonalt og virksomhetsinternt

Håndheving

Overgangsordninger

Virkeområdet

Forskriften gjelder bare for førere, og ikke annet personale

Virkeområdet til forskriften er førere av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet som kjører for en jernbanevirksomhet som har sikkerhets sertifikat eller sikkerhetsgodkjenning.

Forskriften gjelder ikke førere som utelukkende fører skinne-/veimaskin som brukes på anleggsområde eller strekning som er disponert for arbeid.

Grunnkrav til sertifisering av førere

Førere skal være skikket og ha nødvendige kvalifikasjoner for å kunne utføre arbeidsoppgaver som er tillagt førere av trekkraftkjøretøy på en selvstendig, ansvarlig og sikker måte.

Forskriften stiller opp en todelt ordning for sertifisering av førere:

- Førerbeviser som gir en generell rett til å føre tog i hele EØS.
- Sertifikater som angir hvilket rullende materiell vedkommende er kvalifisert til å kjøre på nærmere angitte deler av infrastrukturen.

Førerbevis og sertifikat skal alltid medbringes under framføring og kunne fremvises Statens jernbanetilsyn på forespørsel.

Det er Statens jernbanetilsyn som skal utstede førerbevisene.

Det vil bli gitt nærmere informasjon om hvordan man skal gå frem for å skaffe seg førerbevis når prosedyrene er vedtatt.

Føreren er eier av førerbeviset som er gyldig i 10 år forutsatt at periodiske prøver for helse og kompetanse består.

Forskriften krever ikke at førere er utstyrt med førerbevis før om ca. to år, dvs fra 2012. Inntil videre autoriseres førerne av sine jernbanevirksomheter i medhold av autorisasjonsforskriften.

Førerbevis

Det er knyttet krav til minstealder og fysisk og psykisk helse for å kunne få førerbevis.

I tillegg må føreren oppfylle visse grunnleggende faglige krav, både en grunnutdanning innenfor skolesystemet (grunnskole) og en grunnleggende faglig kompetanse.

Jernbanevirksomhetene utsteder sertifikat for sine førere

Jernbanevirksomheten der føreren er tilknyttet skal utstede sertifikatet. Det er også jernbanevirksomhetene som eier sertifikatet, men fører skal ha en kopi som må være med under fremføring.

Jernbanevirksomhetene skal opprette og føre et oppdatert register som inneholder relevant informasjon om sertifikatene. Jernbanevirksomhetene må ha systemer for opplæring og prøver i sitt sikkerhetsstyringssystem.

Inntil videre skal virksomhetene fortsette å autorisere sine førere etter autorisasjonsforskriften, i påvente av at de nødvendige systemene og prosedyrene for utstedelse av sertifikater og førerbevis er på plass.

Sertifikat

Sertifikatene er delt inn i to kategorier:

- Kategori A for kjøring av skinnetraktor.
- Kategori B for transport av passasjerer og/eller gods.

For å få sertifikat må føreren ha gyldig førerbevis og gjennomgått opplæring innenfor det aktuelle rullende materiell og den infrastrukturen som skal brukes. Det skal også gis undervisning i arbeidsgiverens sikkerhetsstyringssystem, og lokomotivføreren må ha tilstrekkelig gode språkkunnskaper til å kunne bruke et annet lands infrastruktur.

Tema: Helsekravordningen i førerforskriften

Reglene i førerforskriften kap. 4, jf. forskriftens vedlegg II
+ § 22

Oversikt

- **Helsekrav**
- **Helseundersøkelse**
- **Godkjenningsordning for leger og psykologer**
- **Plikter for fører**
- **Plikter for jernbanevirksomheten**

1. Helsekrav

- **Hovedregel (§ 9):**

- *Førere skal være medisinsk og yrkespsykologisk skikket i henhold til vedlegg II punkt 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 og 1.5 for å kunne føre trekkraftkjøretøy på en sikker måte.*

- **Helsekravene er inndelt i to hovedkategorier:**

- Krav til medisinsk skikkethet, dvs. krav som skal sikre at føreren har tilfredsstillende helse.
- Krav til yrkespsykologisk skikkethet, dvs. krav som skal sikre at føreren er egnet for arbeidet som fører.
- Dette skillet er avgjørende for hvilke helseundersøkelser som skal foretas og hvem som kan foreta disse undersøkelsene.

1.1 Krav til medisinsk skikkethet (vedlegg II)

- **Utgangspunkt:**

- *Førere skal ikke ha noen helseproblemer eller ta medisiner, legemidler eller stoffer som kan forårsake*

- *plutselig bevissthetstap,*
- *en reduksjon i oppmerksomhet eller konsentrasjon,*
- *plutselig tap av arbeidsevne,*
- *tap av balanse eller koordineringsevne,*
- *betydelig begrensning av mobilitet.*

- **I tillegg kommer detaljerte krav til syn, hørsel, tale, samt sykdommer og komplikasjoner som følge av graviditet.**

1.2 Krav til yrkespsykologisk skikkethet (vedlegg II)

- **Utgangspunkt:**

- *Førere skal ikke ha noen yrkespsykologiske mangler som vil kunne virke inn på en sikker utførelse av førerens arbeidsoppgaver, særlig når det gjelder driftsmessig egnethet eller relevant personlighetsfaktor.*

2. Helseundersøkelser av medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet (§§ 10, 11 og 12)

- **Det finnes tre typer helseundersøkelser:**
 - 1) Helseundersøkelser før utstedelse av førerbevis (førstegangundersøkelse)
 - 2) Periodiske helseundersøkelser
 - 3) Tilleggsundersøkelser i ekstraordinære tilfeller
- **Etter alle helseundersøkelser skal det utarbeides helseattest på skjema utarbeidet av Statens jernbanetilsyn. Attesten skal sendes til tilsynet (§ 13).**

2.1 Førstegangundersøkelse

- De innholdsmessige kravene til undersøkelse av medisinsk skikkethet fremgår av forskriftens vedlegg II pkt. 2.1.
 - Undersøkelsen skal foretas av, eller under tilsyn av, godkjent lege.
- De innholdsmessige kravene til undersøkelse av yrkespsykologisk skikkethet fremgår av forskriftens vedlegg II pkt. 2.2.
 - Undersøkelsen skal foretas av, eller under tilsyn av, godkjent lege eller psykolog.

2.2 Periodisk helseundersøkelse

- De innholdsmessige kravene til periodisk undersøkelse av medisinsk skikkethet fremgår av forskriftens vedlegg II pkt. 3.1.

- Mindre omfattende enn førstegangsundersøkelsen.
- Skal foretas minst hvert tredje år fram til fylte 55 år, og deretter hvert år.
- I tillegg skal en godkjent lege øke hyppigheten av undersøkelser dersom den medisinske skikketheten til en fører tilsier dette.
- Undersøkelsen skal foretas av, eller under tilsyn av, godkjent lege.

- De innholdsmessige kravene til periodisk undersøkelse av yrkespsykologisk skikkethet er de samme som for førstegangsundersøkelse.

- Skal foretas ifm. fornyelse av førerbevis etter forskriftens § 5 fjerde ledd, dvs. hvert 10. år.
- Undersøkelsen skal foretas av, eller under tilsyn av, godkjent lege eller psykolog.

2.3 Tilleggsundersøkelser i ekstraordinære tilfeller (§ 12)

- **Det skal foretas en egnet undersøkelse av førerens medisinske eller yrkespsykologiske skikkethet når:**
 - a) det er grunn til å tvile på at føreren oppfyller kravene til medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet
 - Kommentar: Dersom føreren selv eller arbeidskollegaer er i tvil om helsekravene er oppfylt, skal det gjennomføres tilleggsundersøkelse.
 - b) føreren har vært involvert i en arbeidsulykke
 - Kommentar: Det er ikke et vilkår at føreren har forårsaket eller har skyld i arbeidsulykken, det er nok at føreren har vært direkte innblandet i ulykken.

Fortsettelse...

- c) føreren har hatt fraværsperiode etter en jernbaneulykke eller alvorlig jernbanehendelse som har medført personskade eller fare for personskade
- Kommentar: Bestemmelsen gjelder personskade eller fare for personskade både på føreren selv eller andre involverte i hendelsen. Eventuell fysisk skade eller traume hos føreren, vil dermed fanges opp.
- d) føreren er tatt ut av tjeneste av sikkerhetsgrunner.
- Kommentar: Bestemmelsen gjelder ikke når føreren er tatt ut av tjeneste som følge av en hendelse, og etterfølgende undersøkelser av årsaksforholdene viser at hendelsen ikke skyldtes forhold ved førerens helse.
 - Eks. Dersom føreren er tatt ut av tjeneste som følge av en rødlyspassering, og årsaken til hendelsen skyldes feil på rullende materiell eller infrastruktur, er det ikke nødvendig å sende føreren til undersøkelse.

Fortsettelse...

- **Tilleggsundersøkelser skal foretas av, eller under tilsyn av, godkjent lege eller psykolog.**
- **Godkjent lege eller psykolog bestemmer omfanget på undersøkelsen etter en konkret vurdering ("egnet undersøkelse").**
- **Godkjent lege eller psykolog kan bestemme at det skal gjennomføres en egnet legeundersøkelse i tillegg til tilleggsundersøkelsen som nevnt ovenfor, særlig etter sykefravær på minst 30 dager.**

3. Godkjenningsordning for leger og psykologer

- **Statens jernbanetilsyn godkjenner leger og psykologer som skal være ansvarlige for gjennomføring av helseundersøkelser etter førerforskriften.**
 - Godkjenning gis for en periode på maksimalt fem år.
- **For å bli godkjent må leger og psykologer ha:**
 - autorisasjon som henholdsvis lege eller psykolog etter helselovgivningen, og
 - gjennomgått jernbanespesifikk opplæring godkjent av Statens jernbanetilsyn.
- **For å opprettholde godkjenningen må legen eller psykologen ha:**
 - gjennomført eller hatt oppsyn med minst 10 helseundersøkelser årlig, og
 - gjennomført etterutdanning godkjent av Statens jernbanetilsyn.

4. Plikter for fører

- **Føreren skal dokumentere at kravene til medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet er oppfylt ved å fremlegge helseattest (§ 13).**
- **Føreren skal straks underrette jernbanevirksomheten hvis vedkommende er i tvil om kravene til medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet er oppfylt (§ 14).**
- **Fører er ansvarlig for at det foretas førstegangundersøkelser og periodiske undersøkelser av medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet (iht. §§ 10 og 11).**
 - Dette er selvfølgelig ikke til hinder for at jernbanevirksomheten påtar seg å administrere at helseundersøkelser blir gjennomført til rett tid mv.

5. Plikter for jernbanevirksomheten

- Jernbanevirksomheten er ansvarlig for at det foretas tilleggsundersøkelser av medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet etter forskriftens § 12.
- Jernbanevirksomheten skal umiddelbart underrette Statens jernbanetilsyn når en fører har vært arbeidsudyktig i lenger tid enn tre måneder (§ 14).
- Jernbanevirksomheten skal påse at førere ikke er under påvirkning av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel som med sannsynlighet kan virke inn på deres konsentrasjon, oppmerksomhet eller atferd mens de er i tjeneste (§ 15).
 - Jernbanevirksomheten må ha et system for å forhindre misbruk av rusmidler.
 - Systemet må ikke være i strid med annen lovgivning som beskytter arbeidstakers rettigheter.

Opplæring til førerbevis

- Grunnkompetanse. (*Vedlegg IV*)
- Gjennomføres av offentlig fagskole (fagskoleloven)
- Sjt fastsetter krav til prøver
- Gjelder i EØS

Opplæring til sertifikat

- Kompetanse om rullende materiell, infrastruktur og framføring.
(Vedlegg V og VI)
- Gjennomføres av godkjente opplæringssentra, offentlig fagskole, eller av jernbanevirksomhet (egne førere)
- Jernbanevirksomheten fastsetter krav til prøver
- Opplæringsoppgaver og evaluering av kunnskap knyttet til infrastruktur, herunder strekningskunnskap og driftsregler, skal utføres av personer eller organer som er akkreditert eller godkjent av den EØS-staten der infrastrukturen befinner seg.

Krav til periodisk prøving

- Jernbanevirksomhetene fastsetter hyppigheten av de periodiske prøvene som skal avholdes (førerbevis og sertifikat) for førere som er tilknyttet virksomheten.
- Minimumskrav hvert tredje år, for språk og infrastruktur også etter mer enn ett års fravær.

Krav om sensorer

- Prøvene for førerbevis og sertifikat skal overvåkes og evalueres av godkjente sensorer. (*Vedlegg III*).
- Opplæringscenter som er godkjent som fagskole og jernbanevirksomheter kan selv godkjenne sensorer etter disse kriteriene. Øvrige sensorer godkjennes av Statens jernbanetilsyn.

Krav om kvalitetssikring

- All aktivitet knyttet til opplæring og vurdering skal være underlagt et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring. Dette gjelder ikke for virksomhet som er omfattet av krav om sikkerhetsstyringssystem i henhold til forskrift 19. desember 2005 nr. 1621 om krav til jernbanevirksomhet på det nasjonale jernbanenettet (sikkerhetsforskriften).

Registre

Kapittel 7

- **§ 24 Register over opplæringscentre m.m.**

Tilsynet

- **§ 25 Førerbevisregister**

Tilsynet

- **§ 26 Sertifikatregister**

Virksomhetene

Førerbevisregister

Vedlegg VII – Minsteopplysninger i det nasjonale førerbevisregisteret

Alle opplysninger som finnes på førerbeviset og opplysninger knyttet til kontrollkrav.

Opplysninger på førerbeviset (vedlegg I)

- Etternavn (1) og fornavn og andre navn (2)
- Fødselsdato og fødested (3)
- Utstedelsesdato (4a) og utløpsdato (4b)
- Utstedende myndighet (4c)
- Referansenr. hos arbeidsgiver (*frivillig*) (4d)
- Førerbevisets nummer (5)
- Fotografi (6)
- Underskrift (7)
- Fast bosted og postadresse (*frivillig*) (8)
- Tilleggsinformasjon (9.a.1, 9.a.2, 9.b)

Sertifikatregister

Vedlegg VIII – Minsteopplysninger i virksomhetenes sertifikatregister

Alle opplysningene som finnes på sertifikatet og opplysninger knyttet til kontrollkrav.

Opplysninger på sertifikatet (vedlegg I)

- Etternavn
- Fornavn og andre navn
- Fødselsdato og fødested
- Utstedelsesdato, utløpsdato og utstedende myndighet
- Referansenummer tilordnet den ansatte av arbeidsgiver (*frivillig*)
- Førerbevisets nummer
- Fotografi
- Underskrift
- Fast bosted eller postadresse (*frivillig*)
- Navn og adresse på jernbanevirksomheten som føreren er godkjent å føre trekkraftkjøretøy for
- I hvilken kategori innehaveren har rett til å føre trekkraftkjøretøy
- Typen eller typene av rullende materiell som innehaveren er godkjent for
- Hvilke strekninger innehaveren er godkjent å føre trekkraftkjøretøy på
- Eventuelle ytterligere opplysninger eller begrensninger
- Språkkunnskaper

COMPLEMENTARY CERTIFICATE FOR TRAIN DRIVERS

3. CATEGORIES OF DRIVING

Fill the relevant boxes and make void the non-relevant ones

Notes: _____

4. ADDITIONAL INFORMATION

5. LANGUAGE SKILLS

Linguistics knowledge for infrastructure for which the certificate is valid

Date	Language	Notes

6. RESTRICTIONS

COMPLEMENTARY CERTIFICATE FOR TRAIN DRIVERS

1. DATA OF THE EMPLOYER/ CONTRACTING ENTITY

Legal Name

Railway Undertaking Infrastructure Manager

Working place _____

Postal address _____

Town - Country _____

2. DATA OF THE HOLDER

Place of birth _____

Date of birth - -

Nationality _____

Postal address _____

Town _____

Town - Country _____

Signature _____ Photo

European
model

Reference to the
issuer number

COMPLEMENTARY CERTIFICATE

indicating the infrastructure on which the train driver
is authorized to drive and the rolling stock the train driver
is authorized to drive in conformity with
Directive 2007/59/EC and applicable national legislation

Surname _____

Name(s) _____

Reference number given by the employer

Issuing date - -

Expiry date - -

Issuing organization _____

Postal Address _____

Internal reference number _____ Photo

EU-kommisjonen har ennå ikke vedtatt

spesifikasjoner for

- førerbevisregister
- sertifikatregister

format for

- førerbevis
- sertifikat
- bekreftet kopi av sertifikat
- søknadsskjema for førerbevis

Vedlegg I, VII og VIII til førerforskriften vil oppdateres når spesifikasjoner og format er vedtatt.

Håndheving

Forskriften kap. 8

Tilsyn:

- Tilsynet fører tilsyn med at alle som er omfattet av forskriften overholder den.
- Stanse førere som utgjør en alvorlig trussel for sikkerheten.
- Nekte førere som ikke er sertifisert videre kjøring.

Tilbakekall av førerbevis

- **Tilsynet tilbakekaller førerbevis dersom ett eller flere vilkår ikke lenger er oppfylt.**
- **Tilsynet skal vurdere tilbakekalling av lisens etter anmodning fra annen EØS-stat.**
- **Tilsynet kan anmode om at annen EØS-stat vurderer førerbeviset de selv har utstedt til fører som kjører i Norge.**
- **Tilsynet kan gi midlertidig forbud mot kjøring i Norge inntil saken er endelig avgjort.**

Tilbakekall av sertifikat:

- **Jernbanevirksomhet som har utstedt sertifikat kan trekke det tilbake dersom kriteriene ikke er oppfylt.**
- **Tilsynet kan anmode jernbanevirksomheten om å tilbakekalle sertifikat.**
- **Myndighet i annen EØS-stat kan anmode om tilbakekall av sertifikat.**
- **Tilsynet er klageorgan for førere som vil klage på beslutninger om utstedelse, oppdatering, suspensjon eller tilbakekall av sertifikat.**

Tilbakekall av godkjenning etter kap 6:

- Tilsynet kan tilbakekalle godkjenning av opplæringscentre, leger og psykologer dersom vilkårene for godkjenning ikke lenger er til stede.

Innføring og overgangsordninger

Hva betyr det at forskriften trer i kraft straks, mens det er en bestemmelse om overgangsordninger?

Når skal førere sertifiseres etter førerforskriften

Selv om forskriften har trådt i kraft er det flere ting som må på plass før førere kan sertifiseres etter den, bl.a.:

- Parametre for førerbevis- og sertifikatregister må vedtas, og registrene må opprettes/utvikles
- Prosedyrer for utstedelse av førerbevis og sertifikater må utarbeides
- Opplæringssteder må godkjennes og legge til rette for å tilby opplæring etter forskriften
- Det må også godkjennes leger, psykologer og sensorer
- Det må tilrettelegges for produksjon av førerbevis og sertifikater
- Det må utarbeides veiledning for førere som ønsker å søke om førerbevis

Hva går overgangsordningene ut på?

- Førere skal inntil videre sertifiseres (dvs autoriseres) etter autorisasjonsforskriften
- Senest vinter/vår 2012* skal førerbevisregister og sertifikatregister tas i bruk
- Fra vinter/vår 2012* skal førere med autorisasjon etter autorisasjonsforskriften følge førerforskriftens krav til periodiske helseundersøkelser. Disse førerne må i løpet av to år (dvs innen vinter/vår 2014*) konvertere autorisasjonsbeviset til førerbevis og sertifikat
- Nye førere skal fra vinter/vår 2012* få utstedt førerbevis og sertifikat istedenfor autorisasjonsbevis
- Førere må "uteksamineres" i henhold til førerforskriften så snart som det finnes godkjente opplæringscentre, men fra vinter/vår 2012* må de få utstedt førerbevis og sertifikat

* Avhenger av når parametre for registrene blir vedtatt av EU-kommisjonen. Det er ventet at de kan vedtas i løpet av vinteren eller våren 2010

Utenlandske førere

Utenlandske førere må fra vinter/vår 2012 ha sertifisering for kjøring på norske strekninger (dvs følge førerforskriftens kompetansekrav), men behøver ikke førerbevis fra hjemlandet

Den i hjemlandet påkrevde autorisasjonen må foreligge istedenfor førerbevis (og eventuelt sertifikat) så lenge lokførerdirektivet tillater

Dvs etter vinter/vår 2019 må også alle utenlandske førere ha konvertert sine eksisterende autorisasjonsbevis i førerbevis

Endringer i andre forskrifter

Opplæringsforskriftens virkeområde er endret slik at den ikke overlapper med førerforskriften

Helsekravforskriften er endret slik at den ikke overlapper med førerforskriften (NB periodiske undersøkelser)

Autorisasjonsforskriften oppheves når det ikke lenger er bruk for den, dvs når samtlige førere er sertifisert i henhold til førerforskriften

Oppsummering av jernbanevirksomhetenes plikter etter førerforskriften

- Ha systemer for opplæring og prøver, utstedelse og tilbakekall av sertifikater m.v.
- Sørge for opplæring og prøving av egne førere.
- Utstede sertifikater.
- Opprette og føre register - informasjonsflyt med tilsynet og andre EØS-stater.
- Varsle tilsynet ved fraværsperioder på mer enn tre måneder
- Føre tilsyn med egne førere – alkoholbruk m.v.
- Sørge for at det gjennomføres tilleggsundersøkelser av førernes helse m.v.

